

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**



**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 20-21 квітня 2017 року)

**Суми
2017**

українського народу/нації, що засвідчує ще й телеологічний характер історіософії Грушевського.

Використана література

1. Грушевський М. Українська партія соціалістів-революціонерів та її завдання / М. Грушевський // Борітеся – поборете. – 1920. – № 1. – С. 1–54.
2. Грушевський М. Вступний виклад з давньої історії Русі // Твори: у 50 т. / Михайло Грушевський. – Т. 1. – Львів: Світ, 2002. – С. 65–74.
3. Тельвак В. Теоретико-методологічні підстави історичних поглядів Михайла Грушевського (кінець XIX – початок XX століття) / В. Тельвак. – Нью-Йорк; Дрогобич [Б. в.], 2002. – С. 235 с.
4. Грушевський М. Наша політика. Збірник статтів / М. Грушевський. – Львів, 1911. – 119 с.
5. Прицак О. Історіософія та історіографія Михайла Грушевського / О. Прицак. – К.; Кембридж [Б. в.], 1991. – 80 с.
6. Грушевський М. Початки громадянства (генетична соціологія) / М. Грушевський. – [Wien], 1921. – 328 с.

ЗНАЧЕННЯ ПРАЦІ ГРУШЕВСЬКОГО «ЗВИЧАЙНА СХЕМА “РУССКОЇ» ІСТОРІЇ...”» ДЛЯ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Володимир Волошин

Сучасники називали Михайла Грушевського «батьком української нації». І якщо за цією метафорою криється яесь автентичне значення, то воно повинно стосуватися, в першу чергу, реалізації основних ідей, названої в заголовку праці. Повна назва цієї статті, що її М. Грушевський написав у 1903 і опублікував у 1904 році: «Звичайна схема «русскої» історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства». Основні її ідеї він почав зреалізовувати уже в своїй багатотомній «Історії України-Руси» (перший том – 1898) та «Очерке истории украинского народа» (1904).

У цій праці він деконструє усталену схему російської історії, що легітимізувала імперські реалії XIX століття і за якою «вона починається з передісторії Східної Європи... потім мова йде про розселення слов'ян, про сформування Київської держави; історія її

доводиться до другої половини XII в., потім переходить до В. кн. Володимирського, від нього – в XIV віці – до кн. Московського, слідиться історія Московської держави, потім Імперії» [1, 298]. Але насправді «Володимиро-московська держава не була ані спадкоємницею, ані наступницею Київської, вона виростав на своїм корені, і відносини до неї Київської можна б скорше прирівняти, напр., до відносин Римської держави до її гальських провінцій, а не преемства двох періодів у політичній і культурній житті Франції» [1, 299]. Отже, доба Київської Русі не є ланкою власне російської історії. Але на думку Грушевського ніякої «общерусской» історії бути не може, тому, що ніколи не було ніякої «общерусской» народності. А були і є росіяни (великороси), українці і білоруси. Тому російська історія повинна розпочинатися з історії Володимирського удільного князівства, тобто з XII століття. А ось періодами української історії є й історія раннього слов'янства на наших землях, й історія Русі (Руси-України). Повна схема української історії у Грушевського така: біля витоків – анти (які вважалися на той час слов'янськими племенами), далі – період Київської Русі, який переходить у Галицько-Волинський (а не у Володимиро-московський як у «общерусской»). Потім іде Литовсько-Польська доба. За нею – доба Козаччини. Ну і потім (цього в статті немає) – Російсько-Австрійський період, в межах якого у XIX столітті і виникає феномен українського національного Відродження. В основу такої періодизації великий історик кладе історію народу (а не факту державності чи правлячої династії Рюриковичів), який проживав на цих землях і цей народ зараз називається українським. Або як він писав ще раніше: «Народ, маса народня... і єсть, і повинний бути альфою і омегою історичної розвідки. Він – із своїми ідеалами й змаганнями, з своєю боротьбою, поспіхами і помилками – єсть єдиний герой історії» [2, 149]. Головне, що історія цього народу на цій території – безперервна. І етнізм тут – не головне. На різних історичних етапах він називався по-різному: антами, русинами, козако-руським народом, малоросами, «хохлами», українцями. Але всі ці самоназви лише засвідчують розвиток у часі одного й того самого народу.

Таким чином, Грушевський, по-перше, усамостійнив історію України, відділивши її від імперської «общерусской» історії, у складі якої вона подавалася лише як регіональна «малорусская»; по-друге, сконструював образ безперервної тяглості українського історичного процесу через темпоральні трансформації категорії «народу»; по-

третє, на противагу романтичному образу козацьких першовитоків українського народу Грушевський «заглибив» українську історію в києворуські часи і навіть далі. Тут варто нагадати, що до складових такого виду колективної ідентичності як національна входить і усвідомлення її представниками своєї єдності в часі, а це і є національна історія. Отже, виходить так, що, ставши складовою української національної свідомості, історіографічні ідеї Грушевського «працювали» на трансформацію української етнографічної маси в модерну політичну націю.

Використана література

1. Грушевський М. Звичайна схема «русскої» історії і справа раціонального укладу історії східного слов'янства // Статті по славяноведенню. Сборник Российской императорской академии наук. – СПб., 1904. – Вып. I. – С. 298-304.
2. Грушевський М. Вступний виклад з історії Руси, виголошений у Львівському університеті 30 вересня 1894 р. // Записки Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. – Львів, 1894. – Т. 4. – С. 140-150.

ФІЗИКА ТА МЕТАФІЗИКА СМЕРТІ

Івченко Анастасія, *студентка групи ПС-401*
(*Сумський державний університет*),
Синах А.О., *доц. кафедри філософії*
(*Сумський державний університет*)

Більшість людей вірить у життя після смерті. Це вигідно, адже людській свідомості важко змиритися з тим, що колись її не стане.

На відміну від реального життя, інший світ має ряд переваг. Більшість вірувань свідчить про те, що загробний світ є справедливим, чого часом не вистачає реальному. Інше, краще життя врівноважує реальність. Спостерігаючи за бідами і несправедливостями земного життя, люди вірять у те, що настане час і все це зло зникне.

В іншому світі на людей чекає винагорода за краще життя, цей факт є неабияким стимулом. Наприклад, якби скандинавські племена не вірили в існування Валгалли, то навряд їх чоловіки так затято бились у бою в надії показати себе якомога кращими воїнами. Адже Один відбирав у своє царство лише найкращих. Чи, наприклад, якби